

5770

	TASTE OF	
	LIMMUD	

הִישָׁן יִתְחַדֵּשׁ וְהַחֲדָשׁ יִתְקַדֵּשׁ

...hajasjan jitchadesj wehechadasj jitzkadeesj...

...wat oud is wordt vernieuwd en wat nieuw is wordt geheiligd...

Rav Kook, de eerste opperrabbin van Israel

Igrot Haraya, Igeret 164

Sjabbat 17 april 2010 / 3 i'jar 5770

Sidra Tazria-Metsora, Wajikra [Leviticus] 12:1-15:33

2^e sefer voor Sjabbat Atsmaoet/Tekoema: Dewarim 8:1-10,

Tanach blz. 219-230, 367-368

Haftara Sjabbat Atsmaoet/Tekoema: Zecharja 8:1-19

Tanach blz. 1220-1221

Vertaling: Jochanan Ch. Belinfante

Voor het origineel zie

www.limmud.org/publications/tasteoflimmud/5769/Tazria-Metzora

TAZRIA-METSORA

Deze week lezen we een dubbele sidra in de Tora. Sidra Tazria beschrijft de periode van rituele onreinheid van de vrouw na de geboorte van een kind. Het gaat ook tot in het kleinste detail in op de ziekte *tsaraät* (huidvraat, iets anders dan de oudere vertaling melaatsheid of lepra), een kwaal die zowel de huid als kleding kon aantasten.

Sidra Metsora gaat over het reinigingsritueel zowel voor een lijder aan *tsaraät* als voor huizen die door een vergelijkbare plaag waren aangetast. Metsora eindigt met andere afscheidingen die rituele onreinheid veroorzaken.

Tazria-Metsora - Gregg Drinkwater

Gregg Drinkwater is directeur van Jewish Mosaic: The National Center for Sexual and Gender Diversity, vice-president van Limmud Colorado, en mederedacteur van het boek Torah Queries: Weekly Commentaries on the Hebrew Bible, NYU Press.

Tijdens de laatste Amerikaanse presidentiële verkiezingscampagne stak een korte storm van tegenstellingen op rondom de Republikeinse kandidaat van de rechter vleugel, Mike Huckabee, over commentaren die hij in het begin van de negentiger jaren had gemaakt. Daarin had hij zich voorstander verklaard van het voorstel mensen met HIV in quarantaine te plaatsen. Het ondersteunen van de isolatie van mensen met HIV was vrij gebruikelijk in het midden van de jaren 1980. In een enquête in de Los Angeles Times in december 1985 bleek 51% van de Amerikanen hier voor. Tegen het einde van 2007 toen de commentaren van Huckabee weer opdoken, waren zulke opvattingen naar extreem-rechts verbannen en vielen ze buiten de perken.

Bij het lezen van de aan elkaar verbonden sidrot Tazria en Metsora blijf ik het beeld van Huckabee constant voor mij zien. Ik zie de angst van de mensen met HIV van de pagina's vlammen via de gedetailleerde instructies in de Tora waarin zij die lijden aan *tsaraät*, een huidziekte van mysterieuze herkomst, geïsoleerd moeten worden.

Honderde jaren lang werd *tsaraät* in het algemeen vertaald als 'lepra', maar de meeste commentatoren zijn nu van mening dat de beschrijvingen van *tsaraät* refereren aan een andere, onbekende huidziekte.

Wat mij ertoe brengt om Joodse leerstellingen rondom *tsaraät* te verbinden met Huckabee's angstige en fanatieke reactie op HIV is het element dat zij delen, nl. het beschuldigen van het slachtoffer. Op welke reële fysieke conditie *tsaraät* ook mag lijken, de wijzen zagen de ziekte als een fysiek verschijningsvorm van een psychische ziekte, als een vorm van goddelijke straf voor een moreel falen. De rabbijnen gebruiken woordspelingen en een serie van Bijbelse bronnen om *tsaraät* en kwaadaardigheid met elkaar te verbinden. Zij leggen een verband tussen roddel (*lasjon hara*) en *tsaraät* in verschillende bronnen, zoals bijvoorbeeld de straf die Mirjam kreeg in het boek Bemidbar [Numeri] nadat zij en Aharon het gezag van Mosjee als profeet aan de kaak stelden en zich uitspraken tegen zijn Ethiopische vrouw. Voor haar overtreding strafte God Mirjam door haar aan *tsaraät* te laten lijden, waardoor haar huid zo wit als sneeuw werd.

In de Talmoed onderzoeken de rabbijnen de term '*metsora*', het woord voor een persoon die lijdt aan *tsaraät*. Zij stellen het voor als een verbastering van de uitdrukking '*motsi sjeem ra*' ofwel 'een slechte naam uitdragen'. In de Talmoed [Arachin 16a] gaan ze zelfs zo ver dat zij verbinden met een hele reeks van overtredingen, inclusief bloedvergieten, valse getuigenissen, seksuele immoraliteit, trots, berovingen en egoïsme.

Het isoleren van de *metsora* wordt dus gepresenteerd als een gerechtvaardigde verbanning door de gemeenschap van iemand die tot inkeer zou moeten komen en zijn gedrag zou moeten veranderen. Door gedwongen buiten het kamp te zijn, afgezonderd van de gemeenschap, ervaart de *metsora* de pijn die hij of zij anderen heeft aangedaan. Hopelijk zal hij of zij daardoor ertoe worden gedreven zijn of haar slechte daden te overdenken.

Mensen die leven met HIV of AIDS werden eveneens vaak verweten dat ze zelf schuldig waren aan hun situatie. Hun lijden werd door geleerden en religieuze leiders van de rechtervleugel beschouwd als goddelijke vergelding voor een moreel falen, namelijk de 'zonde' van homoseksualiteit.

Dat de meeste mensen die tegenwoordig met HIV leven niet homoseksueel zijn, doet niet ter zake. De HIV-epidemie heeft zijn wortels in de homoseksuele gemeenschap en daardoor is de ziekte voor eeuwig verbonden met de morele en religieuze argumenten over homoseks, zelfs in de Joodse gemeenschap. De voormalige opperrabbin van Engeland, Lord Immanuel Jakobovits z.l., heeft feitelijk nooit voorgesteld dat AIDS een goddelijke straf is, maar hij haalde wel 'losbandig leven' aan in relatie tot AIDS tijdens een speech in 1998 in the House of Lords. Zijn uitspraak in een debat over AIDS dat "belangrijker dan schone naalden is een schoon gedrag en schone gedachten" is ook heel bekend en vaak geciteerd. (Jakobovits bepleitte ook genetische manipulatie om de geboorte van kinderen met een aanleg voor homoseksualiteit te voorkomen.)

De link tussen *tsaraät* en HIV wordt nog levensechter voor mij wanneer ik mij herinner dat kaposi's sarcoom, beschadigingen van de huid, een gemeenschappelijk teken was van AIDS in de vroege jaren van de epidemie. In de 80-ger jaren fungeerde de nu zeldzaam voorkomende paarse huiduitslag van KS als een identificatiemiddel van AIDS; de patiënten werden zichtbaar gemaakt alsof ze een tatoeage hadden. Zij met actieve KS huiduitslag getroosten zich grote moeite om deze te verbergen omdat zij zich wel degelijk bewust waren van het mengesel van intolerantie, angst, medelijden en schaamte die

dit zichtbare teken van hun ziekte veroorzaakte bij anderen.

Op dezelfde wijze waarop de *metsora* in sidra *Tazria* zichzelf als lijdende zichtbaar te maken door "*tamee, tamee*" (onrein, onrein) te roepen wanneer hij of zij andere mensen tegenkwam, zo 'droegen' in de vroege jaren van de epidemie mensen met AIDS metaforisch hun paarse teken van kwelling.

Zoals de wijzen van vroeger kijken ook wij naar bepaalde ziekten en permitteren ons te oordelen. Of ons oordeel gebaseerd is op angst of onwetendheid maakt weinig verschil voor diegenen die de zware last van sociale afkeuring dragen, terwijl zij hun krachten zouden moeten richten op genezing.

De ironie in de context van sidra *Tazria* is natuurlijk dat de rabbijnen die aannemen dat de *metsora* schuldig is aan roddel, eenvoudig omdat zijn of haar uiterlijke verschijning veranderd is, eigenlijk zelf ter verantwoording zouden moeten worden geroepen. Zij die betekenis toeschrijven aan de ziekte van een ander zonder de details te kennen, maakt zich zelf toch schuldig aan roddel? Het idee om de *metsora* te verbinden met kwaadaardigheid komt alleen te voren in de midrasjim en commentaren. Het is niet inherent aan de tekst in *Wajika* zelf. In sidra *Tazria* wordt *tsara'at* beschreven als een lichamelijke ziekte die genezen wordt door spirituele rituelen en de tussenkomst van de kohen [priester] als shaman/bemiddelaar. Maar de rabbijnen beperkten zich niet tot de p'sjat, de eenvoudige betekenis van de tekst. Zij draaiden de richting van de stroom van betekenis om en veranderden *tsara'at* in een fysieke manifestatie van een geestelijke ziekte. Als we al zo een tekstuitleg willen maken, dan zouden we waarschijnlijk ontdekken dat de echte psychische ziekte die verborgen ligt in de tekst bestaat uit dit verlangen om te oordelen over anderen en te veronderstellen dat ze schuldig zijn.

Laat ons in de plaats daarvan terugkeren tot de reddende mogelijkheden die eigen zijn aan de Tora. De *metzora* wordt uiteindelijk door de bemiddelende rol van de kohen opnieuw opgenomen in de gemeenschap. Als de bevoegde vertegenwoordiger van die spirituele gemeenschap bestrijkt hij letterlijk de *metzora* met olie en brengt hem of haar zo terug in de kudde. Daardoor herstelt hij het verbond van eensgezindheid dat de hoeksteen van de gemeenschap is. Is dit niet het gedrag dat de Tora ook van ons verlangt vandaag, in het licht van HIV/AIDS, jegens allen in ons midden die gestigmatiseerd zijn door onwetendheid en angst? Wij zijn geroepen om naar hen uit te reiken en niet van ons weg te duwen, opnieuw te verbinden en niet te oordelen. Wanneer ik mijzelf hieraan herinner, begint een glimp van licht te verschijnen in de duisternis.

Een andere invalshoek- Het Limmud team

Wij zijn nu in de periode in het jaar waarin we de Omer tellen. De vraag die altijd gesteld wordt is: waarom tellen we vooruit (we zijn op dag x naar y toe) en niet achteruit ("nog x nachten slapen")? Zeker als we opgewonden zijn over iets dan tellen we achteruit naar de speciale dag toe. Gedurende de Omer tellen we vooruit tot het geven van de Tora op de berg Sinaï op Sjawoet. Rabbi Moshe Shapiro, een Israëliische Talmoedkenner, heeft een antwoord op het waarom we vooruit en niet achteruit tellen. Volgens hem horen we de dagen tussen Pesach en Sjawoet te gebruiken voor introspectie en groei. Elke dag zou een proces van ontwikkeling moeten zijn zodat we ze niet slechts de tijd op de gewone manier doorbrengen. Wanneer we aftellen naar een speciale gebeurtenis zoals een huwelijk of een vakantie, dan zijn de dagen voor de gebeurtenis niet belangrijk, wij willen slechts dat ze snel voorbij zijn. De dagen van de Omertelling moeten ons vooruit, omhoog brengen. Laten wij de rest van deze 49 dagen gebruiken om te groeien en onszelf te ontplooien en nog een stap vooruit te zetten op onze Joodse levensweg.